

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПРОБЛЕМНИМИ СІМ'ЯМИ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 23 Соціальна робота

спеціальність 231 Соціальна робота

освітньо-професійна програма Соціальна робота

форма(и) навчання денна та заочна

РОЗРОБНИК силабусу (кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук)

Світлана МІТІНА

(підпис)

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025 року

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми 231 Соціальна робота
(кандидат педагогічних наук, доцент)

Світлана КОПИЛОВА

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1.Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Соціальна робота з проблемними сім'ями, ОК 2.20 в ОПП
2.Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
3.Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	3-й рік навчання, 6 семестр
4.Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредиту ЄКТС (120 год), з них: 40год аудиторного навантаження (14 години лекційних, 16 годин семінарських, 10 години практичних) та 80 годин самостійної роботи.
5.Вид підсумкового (семестрового) контролю	Екзамен
6.Інформація про консультації	За запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі
7.Мова викладання	українська
8.Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Мітіна Світлана Володимирівна (доцент, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, соціальної роботи та педагогіки)
9.Контактна інформація викладача	mitina.svitlana@tnu.edu.ua
10.Посилання на силабус на вебсайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Вивчення даного предмету дає можливість здобувачеві вищої освіти ознайомитися зі специфікою соціальної роботи з сім'єю, роллю сім'ї в суспільстві та роллю держави в регулюванні сімейно-шлюбних відносин. Під час вивчення дисципліни студенти отримають знання про головні функції сім'ї та причини їх порушення, про види дисфункції сімей, про основи соціальної роботи з різними типами сімей і специфіку розвитку сімейних відносин в Україні, ознайомляться з нормативно-правовим забезпеченням соціальної роботи з сім'єю в Україні.

Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Соціальна робота з проблемними сім'ями» є оволодіння студентами знання про головні проблеми сучасної сім'ї та формування практичних навичок щодо специфіки соціальної роботи з різними типами сімей та надання допомоги сім'ям, що опинилися в складних життєвих обставинах. Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціальна робота з проблемними сім'ями» є: 1. Сформувати у студентів уявлення про головні функції сім'ї та причини їх порушення, про види дисфункції сімей, про методи соціальної роботи з різними типами сімей. 2. Ознайомити студентів зі специфікою розвитку сімейних відносин в Україні, роллю держави в регулюванні сімейно-шлюбних відносин з нормативно-правовим забезпеченням соціальної роботи з сім'єю в Україні. <i>Додаткові цілі:</i> підвищити рівень фахової компетентності у студентів, зокрема, етичної, діагностичної та особистісної.
Пререквізити	«Технології соціальної роботи», «Вікова психологія», «Психологія особистості» «Правове регулювання соціальної роботи». «Соціальна психологія»
Постреквізити	«Соціальна робота з різними категоріями клієнтів», «Психологія девіантної та адиктивної поведінки». «Основи демографії та статистики», Соціальна робота з учасниками бойових дій та їх сім'ями
Формат проведення дисципліни	Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, схеми, відео матеріали,

	навчальні фільми, індивідуальні науково-дослідні завдання, розв'язання практичних задач, кейсів. Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в дистанційному режимі на єдиної платформі GoogleSuiteEducation; через Google Classroom. У дистанційному режимі лекції / практичні / семінарські заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також у месенджерах Telegram і Viber.
--	--

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни.

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-9. Здатність до самоосвіти, удосконалювання й розвитку професійного, інтелектуального і культурний рівня

ЗК-10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, оцінювати повноту та можливості її використання

ЗК11. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми,

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

СК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

СК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

СК-10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

СК-12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту (зокрема сучасної сім'ї).

СК20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН1. Вміння здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами

РН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

РН11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.

РН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей і ресурсів клієнтів.

РН19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

5. Тематика та зміст навчальної дисципліни.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основисоціальної роботи з сім'єю <i>Тема 1. Сім'я як об'єкт соціальної роботи.</i> 1.1 Соціально-психологічна характеристика сім'ї як малої групи. Соціально-демографічні характеристики сім'ї. Структура та	Вхідна лекція	Вхідний контроль; співбесіда	1

функції сім'ї. Тема 2. Методи та технології соціальної роботи з сім'єю 2.1 Принципи соціальної роботи з сім'єю. Види та форми соціальної роботи сім'єю. Сімейне консультування як форма роботи з сім'єю. Сімейна терапія. Сімейна психопрофілактика. Сімейне посередництво у розв'язанні сімейних конфліктів. 2.2 Соціальне інспектування та соціальний супровід сім'ї. Соціальне обслуговування сім'ї. «Сімейна угода». Соціально-профілактична та соціально-реабілітаційна робота з сім'єю. 2.3 Методи вивчення стосунків у сім'ї. Методи вивчення дитячо-батьківських стосунків. Психологічні техніки соціальної роботи з сім'єю. Тема 3. Основи соціальної роботи з неблагополучною сім'єю. 3.1 Різновиди дисфункцій сім'ї та причини їхнього виникнення. Поняття «проблемна ситуація» та «складні життєві обставини». 3.2 Типологія сімей, які потребують соціально-психологічної допомоги. Загальні проблеми сучасних сімей. Законодавче забезпечення соціальної роботи з сім'єю. Тема 4. Соціальна робота з сім'ями «групи ризику». 4.1. Категорія сімей «групи ризику». Поняття дисгармонійна та дисфункційна сім'я. Базові соціальні потреби дитини. Особливості соціального супроводу прийомних сімей. 4.2 Конфліктні сім'ї та їх вплив на психічний розвиток дитини.	Лекція – діалог Семінар Практичне заняття Лекція Семінар Лекція	– блиц-опитування дискусія виконання письмових самостійних завдань Поточний контроль презентація доповідей; інд. усне опитування; ділова гра, діагностика взаємооцінювання Поточний контроль оцінювання письмових самостійних завдань , Поточний контроль Усне опитування презентація доповідей; Поточний контроль виконання письмових самостійних завдань	1 2 2 2 2 2
---	---	---	---

[illegible]

або особи з обмеженими можливостями 6.1 Форми та методи роботи з сім'єю, де є важко (або невиліковне) хворі. Форми та методи роботи з сім'єю де є особи з обмеженими можливостями. 6.2 Технології соціальної роботи в сім'ї із дітьми з особливими потребами. Особливості соціальної роботи з дорослими членами сім'ї з обмеженими можливостями. 6.3 Специфіка соціальної роботи з дітьми, які мають особливі потреби. Форми та методи роботи соціального працівника з сім'єю, яка виховує дитину з особливими потребами. Особливості соціальної роботи з сім'єю, де є діти з особливими потребами в Україні і за кордоном. Тема 7. Соціальна робота з сім'єю, де є проблема алко- та наркозалежності. 7.1 Поняття залежності та співзалежності. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю. Типи реакцій дітей на алкогольну ситуацію в сім'ї. Корекція ситуації в сім'ї, узалежненій від алкоголю. Подолання співузалежнення. 7.2 Соціально-психологічна допомога дітям із сімей, узалежнених від алкоголю. Роль сім'ї у профілактиці зловживання алкоголю неповнолітніми. Напрями соціальної роботи з сім'єю, де є алкозалежнені. 7.3 Напрями соціальної роботи з сім'єю щодо профілактики наркотичної залежності. «Кризова інтервенція» при роботі сім'єю де є особи узалежені від алкоголю.	Лекція	Поточний контроль; виконання письмових самостійних завдань	2
	Практичне заняття	Поточний контроль Блиц-опитування Виконання практичних завдань	2
	Семінар	Усне опитування презентація доповідей;	2
	Лекція	Поточний контроль; виконання письмових самостійних завдань	2
	Семінар	блиц-опитування вирішення кейс- завдань робота в парах	2
	Практичне заняття	Ділова гра Виконання практичних завдань	2

Тема 8. Соціальна робота з сім'єю, де є проблема домашнього насильства. 8.1 Поняття домашнього насилля. Різновиди та причини насильства в сім'ї. Наслідки домашнього насильства: вплив на ситуацію в сім'ї та психічний розвиток дитини. Особистісні риси кривдника й жертви. 8.2 Соціально-психологічна характеристика жінок-жертв насилля в сім'ї. Ознаки домашнього насильства над дітьми. Психологічна характеристика дітей-жертв насилля в сім'ї. 8.3 Напрями та форми соціальної роботи з жертвами насилля в сім'ї. Роль соціальних служб у попередженні рецидивів домашнього насильства. Законодавство щодо попередження домашнього насильства. Правовий захист жертв домашнього насильства.	Лекція	Поточний контроль; виконання письмових самостійних завдань	2
	Практичне заняття	Усне опитування вирішення кейс-завдань Виконання практичних завдань	2
	Семінар	презентація доповідей; захист індивідуальних робіт; Модульний (тестовий) контроль	2

Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдання	Форма звітності
1.	Написання есе, аналіз законодавчих документів щодо підтримки інституту сім'ї, складання опорного конспекту з вивченої тем, підготовка повідомлення, розробка презентації, проведення діагностики, складання алгоритму оцінки потреб сім'ї	Письмовий звіт (модуль I)

2.	Підготовка повідомлення, складання таблиць, схем, розробка алгоритму проведення кризової інтервенції, розробка плану соціального супроводу, розробка презентації.	Письмовий звіт (модуль II)
----	---	----------------------------

1. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться оцінювання виконання самостійних робіт, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернету для:

- комунікації та опитувань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- виконання індивідуальних завдань,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

7. Політика дисципліни.

- Вивчення дисципліни передбачає роботу в групі.
- Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.
- Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються додаткові бали. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційному режимі за погодженням із викладачем дисципліни.
- Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена проробка за рекомендованою літературою, а також виконання практичних завдань з метою закріплення теоретичного матеріалу.
- Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.
- Здобувач, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.
- За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач отримує за заняття 0 балів і зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

- Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 10 %.
- Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового оцінювання) за графіком екзаменаційної сесії.
- Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет-ресурсів та інших джерел інформації здобувач повинен вказати джерело, використане під час виконання завдання.
- Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%.
- У разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.
- Списування під час контрольних робіт заборонене (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

8. Система оцінювання та вимоги.

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 75 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 66 – 74 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 65 б.

Види контролю:

Вхідний контроль знань здійснюють на перших навчальних заняттях з метою виявлення рівня базових знань, умінь та навичок студентів із навчальної дисципліни.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі: семінарів та виконання самостійних робіт та індивідуальною роботою.

Рубіжний (модульний) контроль відбувається в кінці вивчення блоків змістових модулів і здійснюється у вигляді тематичного тесту.

Підсумковий контроль відбувається у формі екзамену (питання для підготовки наведено у Додатку).

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Форма контролю
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	
Робота на семінарському занятті	5	4	20	6	30	Екзамен
Робота на практичному занятті	5	1	5	1	5	
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	3	15	
Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5	
Разом			45		55	
Розрахунок балу за курс: $100+100/2 = 100$						

Критерії оцінювання для кожного виду робіт

Оцінювання результатів *поточної роботи* (завдань, що виконуються на семінарських заняттях, результати самостійної роботи здобувачів) проводити за критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленням до цілого числа):

Критерії оцінювання завдань репродуктивного характеру :

Критерій	100%	80%	60%	40%	0%
Факт виконання завдання: вчасність, повнота (змістовність, ґрунтовність),	Повністю і вчасно	Повністю/вчасно	Повністю/невчасно	Частково / невчасно	Не ко
Відповідність вимогам: різноманітність джерел, здатність оперувати фактами і відомостями, аналізувати, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, робити узагальнення, формулювати висновки	Без зауважень	Несуттєві недолі	Суттєві помилки	Суттєві помилки	

Завдання творчого характеру

Критерій	100%	80%	60%	40%	0%
Факт виконання завдання: вчасність, повнота,	Повністю і вчасно	Повністю/вчасно	Повністю/невчасно	Частково/невчасно	Невиконано
Обґрунтованість відповіді: аргументованість суджень, переконливість доказів, доповіді не обмежені матеріалами підручника, продемонстровано зв'язок теорії практикою; конкретність висновків;	Не викликає сумніву	Наявна	Фрагментарна	Сумнівна	Відсутня
Творчий підхід і індивідуальний стиль: нестандартний підхід у подачі матеріалу, специфічність способу виконання завдання; участь у дискусіях та доповненні відповідей інших	Чітко простежується	Простежується	Скоріше простежується	Майже простежується	Відсутній

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів *підсумкового (семестрового) контролю*, є такі:

- виконання всіх *видів навчальної роботи*, що передбачені програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер *знань* навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих нормативних джерелах, вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- *характер відповідей* на поставлені питання (чіткість, лаконічність, логічність, послідовність тощо);
- вміння *застосовувати* теоретичні положення під час розв'язання практичних задач;
- вміння аналізувати *достовірність* одержаних результатів

9. Рекомендовані джерела інформації:

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)
Тема 1. Сім'я як об'єкт соціальної роботи.	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.10-85, С.207-266. С.299-339; 2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. Допоміжна література: 1. Помиткіна Л.В., Злагодух В.В., Хімченко Н.С., Погорільська Н.І. Психологія сім'ї: навч.посібник. Київ:Вид-во нац. Авіац. Ін-ту «Нау-друк», 2010. С.28-45. 2. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. С.5-42. Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 2. Методи та технології соціальної роботи з сім'єю	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.86-134, 167-202. 2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. 3. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. С.85-93. Допоміжна література: 1. Психологія соціальної роботи: підручник / за ред. Ю.М.Швалба. Київ: «Основа», 2014. С.163-296. Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 3. Основи соціальної роботи з неблагополучною сім'єю	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.299-339; С.86-96. 2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. Допоміжна література: 1. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоді» від 21 червня 2001 року № 2558-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www. search.ligazakon.ua Інформ.ресурси:

	1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 4. Соціальна робота з сім'ями «групи ризику».	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.299-339; С.10-85. 2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. 3. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. С.5-42. Допоможна література: 1. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с 2. Сидоренко Ю. Сучасна українська сім'я як клієнт соціальної роботи. <i>Соц. робота в Україні: теорія і практика</i>. 2003. № 2. С.98 - 104. Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 5. Соціальна допомога сім'ї, яка опинилася у складних життєвих обставинах.	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.299-339; С.10-85. 2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. 3. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. С.5-42. Допоможна література: 1. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 6. Особливості соціальної роботи з сім'ями, де є важкохворі або особи з обмеженими	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ям: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.221-229. 2. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компринт, 2023. 449 с. 3. Столярчук О.А. Психологія сучасної сім'ї: навчальний посібник. Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. С.5-42.

МОЖЛИВОСТЯМИ	Допоможна література: 1. Москаленко В.Ф. Громадське здоров'я: підручник. Вінниця: Нова Книга, 2011. С.143-177, 473-495. 2. Психологія соціальної роботи: підручник / за ред. Ю.М. Швалба. Київ: «Основа», 2014. С.246-261. 3. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту : навчально-методичний посібник. Київ: Агентство "Україна". 2015. С50-93. Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 7.Соціальна робота з сім'єю, де є проблема алко- та наркозалежності.	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія адиктивної поведінки: навч.посібник. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2010. 308 с. 2. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями: навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.339-417. 3. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2023. 449 с. Допоможна література: 1. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. Інформ.ресурси: 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. 2. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступу: https://www.twirpx.com
Тема 8.Соціальна робота з сім'єю, де є проблема домашнього насильства.	Основна література: 1. Максимова Н.Ю. Психологія соціальної роботи із проблемними сім'ями:навч. посіб. Київ: ВПЦ "Київський університет", 2017. С.299-339; С.448-451. 2. Мітіна С.В. Насильство в сім'ї відносно дитини, його наслідки. <i>Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник</i> / за ред. С.В. Мітіної. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С.261-270. ISBN 978-966-992-266-3 3. Мітіна С.В. Форми та методи соціальної роботи щодо протидії насильству в сім'ї. <i>Соціальна робота з різними категоріями клієнтів: навчальний посібник</i> / за ред. С.В. Мітіної. Київ: Видавничий дім «Гельветика», 2020. С.276-290. 4. Пеша І.В., Сопівник І.В., Галайдюк В.В. та ін. Соціальна робота з сім'ями, дітьми та молоддю. Навчальний посібник. Київ: Компрінт, 2023. 449 с. Допоможна література: 1. Кочубей Т.Д., О. М. Бойко О.М. Соціальна робота з різними групами клієнтів : навчальний посібник. Умань : ФОП Жовтий О.В., 2016. С.48-63. 2. Психологія соціальної роботи: підручник / за ред.

	Ю.М.Швалба. Київ: «Основа», 2014. С.246-295. 3. СемигінаТ. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с 4. Удовенко Ю. М. Система служб соціально-психологічної підтримки дітей-жертв насильства (вітчизняний та зарубіжний досвід) / <i>Актуальні проблеми психології. Зб. наук. праць</i>. Київ, 2006. Т. VIII. Вип. 2. С. 336–342. <u>Інформ.ресурси:</u> 1. www.nbuv.gov.ua/ – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського 2. Directory of Open Access Books [Електроннийресурс] Режимдоступа: https://www.doabooks.org 3. Цифрова бібліотека тематичних текстових збірок [Електронний ресурс]- Режим доступа: https://www.twirpx.com 4. закон України «Про соціальні послуги» від 17. 01. 2019 № 2671-VIII. Режим доступу. http://search.ligazakon.ua / l_doc2.nsf/link1/TM062548.html
--	---

ДОДАТОК

Питання до курсу.

1. Поняття, структура та функції сім'ї
2. Різновиди дисфункцій сім'ї та причини їхнього виникнення
3. Типологія сімей, які потребують соціально-психологічної допомоги
4. Принципи, види та форми соціальної роботи з сім'єю
5. Сімейне консультування як форма роботи з сім'єю
6. Соціальне інспектування та соціальний супровід сім'ї.
7. Соціальний супровід прийомних сімей
8. Методи вивчення стосунків у сім'ї.
9. Методи вивчення дитячо-батьківських стосунків
10. Психологічна сутність стосунків у сім'ях відповідно до різновиду проблем
11. Соціальна робота з дисгармонійною сім'єю
12. Соціальна робота з неповної сім'єю
13. Психологічна сутність стосунків у розлученій сім'ї
14. Соціальна робота з прийомною сім'єю
15. Соціальна робота з сім'єю, де є важкохворі або особи з особливими потребами.
- 16 Соціальна допомога сім'ї в період "кризи підліткового віку"
17. Соціальна робота з сім'ями, де є діти із соціально дезадаптованою поведінкою
18. Соціально-психологічної допомоги сім'ї відповідно до типу соціальної дезадаптації дитини.
19. Соціальна робота з сім'єю, де є проблема насильства.
20. Поняття та різновиди сімейного насильства

21. Роль соціальних служб у попередженні рецидивів домашнього насильства
22. Законодавство щодо попередження насилля відносно неповнолітніх.
23. Соціальна робота з сім'єю, де є проблема узалежнення від психотропних речовин
24. Вплив алкогольної адикції на особистість членів сім'ї
25. Особливості розвитку дитини в сім'ї, узалежненій від алкоголю
26. Типи реакцій дітей на алкогольну ситуацію в сім'ї
27. Корекція ситуації в сім'ї, узалежненій від алкоголю
28. Соціальна робота щодо подолання співузалежнення
29. Соціальна профілактика сімейного насилля
30. Соціально-психологічна допомога дітям із сімей, узалежнених від алкоголю
31. Напрями соціальної роботи з підлітками "групи ризику" адиктивної поведінки
32. Роль сім'ї у профілактиці зловживання алкоголем дитиною.
33. Психологічна сутність стосунків у сім'ї у період підліткової кризи дитини.
34. Особливості та форми соціальної роботи з розлученими сім'ями.
35. Роль сім'ї у попередженні соціально дезадаптованої поведінки дитини.
36. Форми й методи роботи з сім'єю відповідно до типу соціальної дезадаптації дитини.
37. Стили сімейного виховання та їх вплив на розвиток дитини.
38. Напрями соціальної роботи з кризовими сім'ями.
39. Напрями соціальної роботи з молодими сім'ями по стабілізації сімейних стосунків.
40. Методи соціальної роботи з жертвами сімейного насилля.